

כתובת האתר של ישיבת "אשרי האיש" – ההוצאות של הרב יוסף צ. בן-פורת

www.emuna.info

שיחתו השבועית של ראש הישיבה – הרב יוסף צ. בן-פורת

ארבעת הגלויות, התשובה והגאולה מרומזים בפרשתנו

פרשת נשא – שנת תשע"א

טמא לנפש אלו שופכי דמים... ותנינן (אבות ה, ט) 'גלות באה לעולם על עובדי עבודה זרה, ועל גלוי עריות, ועל שפיכות דמים, ועל השמטת הארץ... אמר להם המקום לישראל הואיל ואתם רוצים בעבודת כוכבים אף אני אגלה אתכם למקום שיש עבודת כוכבים...'

ועל גילוי עריות כיצד? אמר רבי ישמעאל ברי' יוסי כל זמן שישראל פרוצין בעריות שכינה מסתלקת מהם שנאמר (דברים כג, טו) 'ולא יראה בך ערנות דבר ושב מאחריך'.

ועל שפיכות דמים כיצד? שנאמר (במדבר לה, לג) 'ולא תחניפו את הארץ וגו' מגיד הכתוב ששפיכות דמים מטמא את הארץ ומסתלקת השכינה ומפני שפיכות דמים חרב בית המקדש וגלו ישראל מארצם.

ודברים הללו היו במקדש ראשון ולכך גלו וחרב בהמ"ק... ולפיכך הביא עליהם הקב"ה שלש פורעניות כנגד עבירות שבידם שנאמר (מיכה ג, יב) 'לכן בגללכם ציון שעה תחרש וירושלם עיין תהיה וחר הבית לבמות יער, והשילוח הזה אמור בגלות בבל'.

'מזכיר עד נקבה תשלחו' (ג) הרי זה אמור כנגד גלות מדי שהלכו מבבל למדי. ולפי שלא יצאו מא"י כשגלו למדי, לכך לא נאמר כאן מחנה. ולמה כתיב בגלות מדי מזכיר עד נקבה? רמז להם שעתידיה מלכות מדי לגזור עליהם גזירות מזכר ועד נקבה שנאמר (אסתר ג, יג) 'להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד'.

'אל מחוץ למחנה תשלחו' – הרי זה אמור כנגד גלות אדום שהחריבו ביהמ"ק והגלו את ישראל מארצם ולמה סמך גלות אדום אצל גלות בבל? לפי שכשם שבבל חרב המקדש והגלה ישראל כך עשו אדומיים...

"צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש: מזכר עד נקבה תשלחו אל מחוץ למחנה תשלחו שלחם ולא יטמאו את מחניהם אשר אני שכן בתוכם: ויעשו כן בני ישראל וישלחו אותם אל מחוץ למחנה כאשר דבר ה' אל משה כן עשו בני ישראל: " (במדבר ה, ב-ד).

ידוע ומפורסם שיש ארבעה פנים לתורה (ילק"ש דברים רמז תתל), פשט, רמז, דרוש, סוד, ודורשי רשומות נתנו לכך סימן פרד"ס. והנה בפרשתנו, על פרשת שילוח הטמאים מן המחנה, מצאנו במדרש רבה (במ"ר ז, י) פירוש מעניין מאוד על דרך הרמז. כשבעל המדרש מוצא בפסוקים הנ"ל רמז לכל ארבעת הגלויות שעברו על עם ישראל, הסיבות לגלויות וגם רמז להישרדותנו לאורך אלפי השנים באותן גלויות קשות ונוראות. ומה שחשוב מכל, גם רמז לכך שבבוא היום ישובו ישראל בתשובה, וכך יזכו להיגאל, גאולה שלימה.

"צו את בני ישראל" "רבנן פתרון קרייה בגלות" חכמים היו מסבירים פסוקים אלה, שהם מדברים על הגלויות שעברו על ישראל בכל תולדותיו. בפירוש מהרז"ו כתב: "על שכתוב כאן שלש מיני טומאות וארבע מיני שלוחים ושלש מחנות, דורש על פי גזרה שווה ומדת מנגד על החטאים שחטאו ועל הגלויות שגלו".

להלן תורף לשון המדרש: 'צו את בני ישראל וישלחו' על שעברו ישראל על המצות נתחייבו שילוח זה גלות הה"ד 'וישלחו מן המחנה' אין וישלחו אלא לשון גלות... 'כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש' רמז להם שאם יעברו ישראל על שלש עבירות הללו עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים יתחייבו גלות. צרוע זו עבודת כוכבים... זב זו גילוי עריות...

ייתר על כן הוסיף המדרש, משמעות ההגליה היא, שאם החלטתם שאינכם מאמינים באלוקים, אלא בעבודת כוכבים, הרי שאומר בורא עולם לעם ישראל, אני אשלח אתכם לארץ שכולם עובדי כוכבים, שם תרגישו יותר בנוח.

כך גם מסביר המדרש את הסיבה להגליה ולעונש על גילוי עריות, הקב"ה הזהיר מפורשות שבמקום ש'יִרְאָה בְּךָ עֲרֹנָת דָּבָר', הוא יסלק את שכינתו. דבר זה ידוע היה גם לבלעם הרשע, שיעץ לבלק: "בואו ואשיאכם עצה. א-להיהם של אלו שונא זמה הוא וכו' כדאי בחלק ובספרי" (רש"י במד' לא, טז). ולכן, משעה שיפרצו את גדרי הצניעות, ירבה גילוי עריות בארץ ישראל ותיווצר מציאות שיש בה כדי לדחוק את רגלי השכינה, כביכול, הרי שבסופו של דבר הקב"ה יסלק אותם!

גם החטא החמור של רציחה, יש בו כדי לטמא את הארץ ולסלק את השכינה. המדרש מאריך להוכיח מן הפסוקים, שבתקופה שלפני בית ראשון, הארץ היתה רוויה בשלושת החטאים הכבדים הנ"ל, ולכן 'שולחו' מן המחנה. בהמשך לכך מביא המדרש את הרמז מהנביא מיכה שאמר: "לִכְן בְּגָלְלֶכֶם צִיּוֹן שָׂדֵה תַחֲדָשׁ וִירוּשָׁלַם עֵינֵי תַהֲיֶיהָ וְהָר הַבֵּית לְבָמֹת יַעֲרֹ". פירש מהרז"ו: 'שלוש כנגד שלש, אף על פי ששלוש אלו העבירות אינם כתובים בפסוק זה, זה כלל גדול על פי מדת מנגד שכל מספר יש לו מספר אחר שרומז לו'.

מסכם המדרש: **השילוח הראשון** המוזכר בפסוקים, מתייחס לגלות הראשונה מארץ ישראל, שהיא **גלות בבל**.

השילוח השני המוזכר בפרשה: "מִזֶּכֶר עַד נִקְבָּה תִשְׁלַחוּ", מרמז על **גלות מדי**. ומאחר, והפעם לא גורשו מארץ ישראל, אלא עברו מגלות אחת לשניה, לא הוזכר כאן הביטוי 'מן המחנה', שהוא כנאמר לעיל, מרמז על ארץ ישראל. אבל, יש כאן הדגשה שלא הופיעה בגלות הקודמת: "מִזֶּכֶר עַד נִקְבָּה" – המרמזת, לגזרה הנוראה של המן ואחשוורוש, שרצו להשמיד את כל היהודים, מבלי הבדל מין וגיל. גזרה חמורה בהרבה אף משל פרעה, שרצה להרוג רק את הזכרים ולהשאיר את הנקבות.

השילוח השלישי המוזכר: "אֶל מִחוּץ לַמִּחָנֶה תִשְׁלַחוּם" – מרמז על הגלות שבאה לאחר חורבן הבית השני, אשר בה רומא – הלוא היא **אדום** – הגלתה את עם ישראל מארצו. לכן, שלא כמו בגלות הקודמת, גלות מדי, הפעם מוזכר שההגליה תהיה מן המחנה, הווי אומר, **מארץ ישראל אל הגלות**, ולא מגלות לגלות.

'וְלֹא יִטְמְאוּ אֶת מִחְנֵיהֶם' – הרי זה אמור כנגד **שעבוד יון**. ולכך לא נאמר בזה שילוח **שלא הגלום מאוצם** ולכך נאמר בזה **טומאה שטמאו יונים את ההיכל בעבודת כוכבים שלהם**

'אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָם' – רמז להם, שבכל מקום שיגלו **שכינה עמהם**. תני ר' נתן אומר **חביבין ישראל**, שכל מקום שגלו שכינה עמהם. **גלו למצרים שכינה עמהם...** גלו לבבל שכינה עמהם... גלו לעילם שכינה עמהם... גלו לאדום שכינה עמהם... **וכשהן פזורין שכינה עמהם** שנאמר (דברים ל, ג) 'ושב ה' א-להיך את שבותך וְהִתְמַךְ וְשָׁב וגו' והשיב לא נאמר אלא **ושב...**

'וַיַּעֲשׂוּ כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַחוּ אוֹתָם אֶל מִחוּץ לַמִּחָנֶה' – כיון שחטאו גלו 'פֶּאֶשֶׁר דָּבָר ה' אֶל מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל' – מה דבר הקב"ה למשה? שאם יעשו תשובה במלכיות שיהיו שם הקב"ה מקבצם! שנאמר (דברים ל, א, ה-ו) 'וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה וְגו' וְהִבִּיטְךָ ה' א-להיך וְגו' וּמַל ה' א-להיך וְגו' כֵּן עָשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁעֲתִידִין יִשְׂרָאֵל שִׁיעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְהֵם נִגְאָלִים שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ל, טו) 'בְּשׁוּבָה נִנְחַת תִּנְשָׁעוּן וְכֵשֶׁם שֶׁמִּצּוּרַע זֶב וְטָמֵא נֶפֶשׁ לֹא יִטְהָרוּ לְעוֹלָם עַד שִׁיבֹאוּ בְּמִים טְהוֹרִים כִּד עֲתִיד הַקֶּבֶ"ה לְזָרוּק עֲלֵיהֶם מִים טְהוֹרִים וְלִטְהָרֵם שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל לו, כה) 'וְנָזַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְיִטְהַרְתֶּם וְגו' ". עכ"ת"ד המדרש. ועתה נרד מעט לעומקו.

המילה **'צו'** מסמלת את כלל מצוות התורה. **הטמאים**, על סוגיהם השונים, מסמלים את אותם אנשים שלא שמרו על אמות המידה של הקדושה שמשמעותה, קיום תרי"ג המצוות. בדרך של גזירה שווה, מוצא המדרש **ש'ציוע'** מרמז על אנשים שהם עובדי עבודה זרה. **'זב'** מרמז על אנשים שעברו על גילוי עריות. ואילו **טמא לנפש'** מרמז על אנשים שרצחו נפשות.

במשנה במסכת אבות נאמר, שעונשן של אותן שלוש עבירות חמורות הוא גלות. מחבר אפוא המדרש, את המשנה לנאמר בפסוקים, ובמישור של הרמז מבושרת התורה, שבאם ישראל יכשלו בשלושת העבירות החמורות הנ"ל, אזי יגלו מן הארץ. דבר זה מקבל את ביטוי במילה **'וַיִּשְׁלַחוּ'**, ואילו הביטוי **'מן המחנה'** מסמל, את ארץ ישראל, שהיא כולה מחנה שכינה. שהרי ידוע ש"ארץ ישראל אמצעות הישוב היא נחלת ה' מיוחדת לשמו" (רמב"ן ויקרא יח, כה). אם כן, מזהיר הפסוק, שארץ ישראל לא תוכל לסבול אנשים שעושים חטאים כל כך חמורים!

שֶׁבְּכָל דּוֹר נְדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכָלוֹתָנוּ, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ מִיָּדָם. גַּם כִּשְׁאֵנוּ מִפּוֹזְרִים הַיּוֹם בְּכָל קְצוּוֹי תֵּבֵל, שֶׁהִרִי אֵין מְדִינָה עָלֵי אֲדָמוֹת שְׁאֵין בָּהּ יְהוּדִים, הַקִּבֵּ"ה שׁוֹמֵר עָלֵינוּ: "הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִשָּׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל" (תהלים קכ"א, ד). לְמִרּוֹת שַׁעַל גְּבִינוּ חֲרָשׁוּ חוֹרָשִׁים, וְצָרוֹת עַד אֵין סִפּוֹר עֲבָרוּ עָלֵינוּ, הִרִי שְׁמֵתֻקִּים בָּנוּ: "כִּי לֹא יָטוּשׁ ה' עַמּוֹ וְנִחַלְתּוֹ לֹא יַעֲזֹב" (שם צד, יד).

יְדוּעִים וּמְפּוֹרְסִים דְּבָרֵינוּ שֶׁל רַבִּי יַעֲקֹב עֲמִדִין ז"ל, בְּהַקְדַּמְתּוֹ לְסִידוּרוֹ "בֵּית יַעֲקֹב", שֶׁנֶּשְׁבַע – "חֵי נַפְשִׁי" – שְׁדַלְעָתוֹ הֵנִס שֶׁל הַיִּשְׁרָדוֹת יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹת הָאֲרוּכָה "כִּבְשָׁה אַחַת בֵּין שִׁבְעִים זָאֲבִים", גְּדוֹל בְּהִרְבָּה מְנִיסִי יִצִּיאת מִצְרַיִם. שֶׁהִרִי, הֵנִיסִים – הַמְּכּוֹת בְּמִצְרַיִם הֵיוּ קְצָרִים מְאֹד, מִכַּת דָּם – שְׁבֹעַ. מִכַּת צִפְרָדַע – שְׁבֹעַ בְּלִבָּד. וְכַךְ יֵיתֵר הַמְּכּוֹת. סֶךְ כָּל נִיסֵי יִצִּיאת מִצְרַיִם מִתְחִילָתָם וְעַד סוֹפָם הֵיוּ שְׁנָה אַחַת בְּלִבָּד. בְּעוֹד, שְׁנִיסֵי הַיִּשְׁרָדוֹת עִם יִשְׂרָאֵל הֵם יוֹתֵר מְאֻלְפִּים שְׁנָה. יֵשׁ לְהַדְגִּישׁ, שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל נִמְצָא בְּגִלּוֹת לֹא רַק, כְּמוֹ שְׁחוֹשְׁבִים מְאֹד חוֹרְבֵן הַבֵּית הַשֵּׁנִי, אֲלֵא מִזְמַן הִרְבָּה יוֹתֵר קְדוּם, מְאֹד גִּלּוֹת עֲשֵׂרֶת הַשְּׁבִטִים, בְּתַקּוּפַת הַבֵּית הָרִאשׁוֹן. הַמְּסוּרֶת שֶׁל יְהוּדֵי תִימָן וְכְמוֹהָ גַּם שֶׁל יְהוּדֵי גִרְבָּה בְּתוֹנִיס, אֹמֶרֶת, שֶׁהֵם נִמְצָאִים בְּמִקְוֹמוֹתֵיהֶם כְּבָר מִתְקוּפַת הַבֵּית הָרִאשׁוֹן.

"מִי שִׁיעִיין בִּיחּוּד עֲנִינּוֹ וּמַעֲמַדְנוּ בְּעוֹלָם. אֲנַחְנוּ הָאוֹמָה הַגּוֹלָה שֶׁהַ **פְּזוּזָה**, אַחֵר כָּל מָה שֶׁעָבַר עָלֵינוּ מִהַצְרוֹת וְהַתְּמוֹרוֹת אֲלֵפִים מִהַשָּׁנִים וְאֵין אֹמָה בְּעוֹלָם נִרְדַּפְתָּ כְּמוֹנוֹ. מָה רַבִּים הֵיוּ צָרֵינוּ, מָה עֲצָמוֹ נִשְׁאָר רֹאשׁ כִּי הַקְּמִים עָלֵינוּ, מִנְּעוּרֵינוּ לְהַשְׁמִידֵנוּ לְעַקְרֵנוּ לְשִׁרְשָׁנוּ, מִפְּנֵי הַשְּׁנָאָה שֶׁסִּיבְתָה הַקְּנָאָה, רַבֵּת צָרָרֵנוּ, גַּם לֹא יִכְלוּ לָנוּ לְאֲבֹדֵנוּ וּלְכָלוֹתֵנוּ. **כָּל הָאוֹמוֹת הַקְּדוּמוֹת הַעֲצוּמוֹת אֲבָד זָכָר**, בְּטֵל סִבְרָם סָר צֵלָם, וְאֵנוּ הַדְּבָקִים בָּהֵם כּוֹלְנוּ חַיִּים הַיּוֹם, לֹא נִפְקַד מִמֵּנוּ בְּכָל תּוֹקֶף אֲרִיכוֹת גְּלוּתֵינוּ אֲפִילוֹ אוֹת וְנִיקוּד אַחֵר מִתּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב, וְכָל דְּבָרֵי חֲכָמִים קִיִּימִים... לֹא שֶׁלֹּט בָּהֶם יָד הַזֶּמֶן וְלֹא כָּלֵם מָה יַעֲנֶה בִּזְהָ פִּילוֹסוֹף חֲרִיף **הִיז הַמִּקְרָה עֲשֵׂתָה כָּל אֱלֹהִים! חֵי נַפְשִׁי** כִּי בְּהַתְּבוֹנְנִי בְּנִפְלְאוֹת אֱלֹהִים **גִּדְלוּ אֲצִלִּי יוֹתֵר מִכָּל נִיסִים וּנְפִלְאוֹת שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁנִי** לְאֲבוֹתֵינוּ כְּמִצְרַיִם וּבְמִדְבַר וּבְאַרְץ יִשְׂרָאֵל" (סוּלָם בֵּית א-ל, ד"ה וִידַע אֲמוֹנָה אוֹמֵן).

הַגְּלוּת הַרְבִּיעִית הִיא כִּידוּעַ 'גְּלוּת יוֹן' וְהִיא מְרומֶזֶת בְּבִיטוּי: "וְלֹא יִטְמְאוּ אֶת מַתְּנֵיהֶם" – הַסִּיבָה שֶׁבְּגִלּוֹת זֹאת לֹא מוֹזָכֵר **שִׁילּוֹת**, הִיא מִפְּנֵי שֶׁבְּעוֹד שֶׁבְּגִלּוֹת הַקְּדוּמוֹת, יִשְׂרָאֵל יִצְאוּ מֵאַרְצָם אֶל הַגְּלוּת, הִרִי **שֶׁהַיּוֹנִים הֵבִיאוּ אֶת הַגְּלוּת אֶל תּוֹךְ אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל**. כְּלוֹמֵר, הֵם הִכְנִיסוּ אֶת הַתְּרַבּוּת הַיּוֹנִית הַהִלְנִיסְטִית אֶל תּוֹךְ אֲרֶץ הַקְּדוּשָׁה, לְעִיר הַקְּדוּשָׁה וְאֶף אֶל תּוֹכֵי הַמִּקְדָּשׁ הִכְנִיסוּ 'צֵלָם לְהִיכָל'. זֶה מָה שֶׁרִּמְזָה הַתּוֹרָה, שֶׁחֲטָאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל יִגְרְמוּ שִׁיבּוּאוֹ גּוֹיִים וְיוֹסִיפוּ טוֹמָאָה עַל טוֹמָאתָם, עַד כִּדִּי חִילוּל הַמִּקְדָּשׁ.

הִרִי לָנוּ, פֶּלֶא פֶּלֶאִים, אֵיךְ שְׁנֵי פְּסוּקִים פְּשׁוּטִים בְּתַכְלִית, מְקַבְּלִים מִשְׁמַעוֹת עֲמוּקָה עַד מְאֹד, אֲשֶׁר אֲרָאָה כִּיִּצַּד צוּפָה מְרִאשִׁית אַחֲרִית, צָפֵן בְּתוֹכָם, בְּרוּבֵד שֶׁל הַרְמָז, אֶת הַגְּלוּתִים הַשּׁוֹנוֹת. כְּמָה תִּהְיֶינָה וּמֵהֵן הַנְּסִיבוֹת – הַחֲטָאִים – שִׁיגְרָמוּ לָהֶם אֶת הַגְּלוּת.

כָּל מְקוֹם שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל שְׁכִינָה עִימָהֶם

אֲבָל הֵנָּה, מִמְּשִׁיךְ הַמְּדַרְשׁ וּמַגְלָה רְמָזִים נוֹסְפִים הַמְּלַמְּדִים אוֹתָנוּ דְּבָרִים חֲשׁוּבִים עַד מְאֹד. הֲלוֹא, אִם רוֹאִים אֲנוּ צָפִי לְגִלּוֹת כָּל כֵּךְ קְשׁוֹת, וְהַיּוֹם יוֹדְעִים אֲנוּ לְמַפְרֵעַ, עַד כְּמָה הֵיוּ אֲרוּכוֹת, אִם כֵּן, רוֹב הַסִּיכּוּיִים שֶׁעִם יִשְׂרָאֵל, יִתְפּוֹרֵר, יִתְיַאֵשׁ, יִתְבּוֹלֵל וְיִיעֲלֵם מִן הַמַּפָּה, כְּפִי שְׁקָרָה לְכָל יֵיתֵר הָעַמִּים בְּהִיסְטוֹרִיָּה. עַמִּים עֲתִיקִי יוֹמִין, הִרְבָּה יוֹתֵר גְּדוּלִים וְהִרְבָּה יוֹתֵר חֲזָקִים מֵאֲשֶׁר עִם יִשְׂרָאֵל.

וְהֲלוֹא, אֲפִילוֹ יַעֲקֹב אֲבִינוּ פָּחַד לְרַדֵּת לְמִצְרַיִם, לְמִרּוֹת שֶׁהִיא מְדוּבָר עַל תְּקוּפָה קְצָרָה, וְהַסִּכִּים לַעֲשׂוֹת זֹאת, רַק לְאַחֵר שֶׁהַשֵּׁנִי הַבְּטִיחוֹ מִפּוֹרְשׁוֹת שֶׁהוּא יִהְיֶה עִמּוֹ יַחַד בְּגִלּוֹת, לֹא יָטוּשׁ אוֹתוֹ שֶׁם לְבָדוֹ, אֲלֵא יוֹצִיא מִשָּׁם אֶת בָּנָיו לְחִירוֹת.

"וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי הָאֵל-אֶל-אֲבִיךָ אֶל תִּירָא מִרְדָּה מִצְרִימָה כִּי לְגוֹי גָּדוֹל אֶשְׁימְךָ שָׁם: אֲנֹכִי אֶרְדַּע עִמָּךְ מִצְרִימָה וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַּם עָלֶיךָ וְיִוָּסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ" (בְּרֵא' מו, ג-ד).

אִם כֵּן, גַּם כְּאֵן הַבּוּי"ת הַבְּטִיחַ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא יִהְיֶה אִתָּם בְּתוֹךְ הַגְּלוּת. דְּבַר זֶה מְרומֶז בְּמִילִים: "אֶשְׂרֵךְ אֲנִי שְׁכֵן בְּתוֹכָם". פִּירוּשׁוֹ שֶׁל דְּבַר, כְּמוֹ שֶׁהִ' הוּא נִצְחִי, כֵּךְ גַּם יִשְׂרָאֵל יִשְׁאָרוּ נִצְחִיִּים. שׁוּם עִם וְלִשׁוֹן לֹא יוֹכְלוּ לְהַתְּגַבֵּר עֲלֵיהֶם, כְּדִבְרֵי הַנְּבִיא: "כָּל כְּלִי יוֹצֵר עֲלֶיךָ לֹא יִצְלַח וְכָל לָשׁוֹן תִּקְוָם אֶתְּךָ לְמִשְׁפָּט תִּרְשָׁעִי" (ישעיה נד, יז). הוּא שְׁאֵנוּ אֹמְרִים בְּהַגְדָּה מִיָּדִי שְׁנָה בְּשָׁנָה: "וְהִיא שְׁעֵמֶדָה לְאַבּוֹתֵינוּ וְלָנוּ, שֶׁלֹּא אֶחָד בְּלִבָּד עָמַד עָלֵינוּ לְכָלוֹתָנוּ, אֶלֹא

תשובה זו המייחד אותה, שהיא נעשית בשני הדורות גם יחד, אבות ובנים, ככתוב: "אֶת לִבְבְּךָ וְאֶת לִבְבִּי זָרַעְךָ". מאפיין נוסף לתשובה, שנעשית מתוך אהבה ולא מתוך יראה: "**לֹאֲהַבָּה אֶת ה' אֱ-לֹהֶיךָ** בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ".

בורא עולם בעצמו יטהר צאן מרעיתו באופן שאין לו אח ורע

מסיים המדרש: "וכשם שמצורע וזב וטמא נפש לא יטהרו לעולם עד שיבואו במים טהורים כך עתיד הקב"ה לזרוק עליהם מים טהורים ולטהרם שנאמר (ויחזקאל לו, כה) 'וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם וגו'".

פירש מהרז"ו: "שיבואו מים טהורים - פי' במקוה שמטהרת טמאים והיא טהורה שאינה מקבלת טומאה וגם צריך הזאה כמפורש בריש מצורע אצל טהרת מצורע ועל טהרת המת בריש פ' חוקת כך עתיד לטהרם על ידי זריקה והזאה כמ"ש 'וזרקתי עליהם מים טהורים' ומ"ש וטהרתם היינו מי מקוה כמ"ש (יומא פ"ח, מ"ט): 'אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, אֲשֶׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל, לִפְנֵי מִי אַתֶּם מִטְהַרִּין, וּמִי מְטַהֵר אֶתְכֶם, אֲבִיכֶם שְׁבַשְׁמִים, שְׁנֵאָמַר, (ויחזקאל לו, כה) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם. וְאָמַר, (ירמיה יז, יג) מִקְנֶה יִשְׂרָאֵל יִי, מִה מִקְנֶה מְטַהֵר אֶת הַטְּמָאִים, אִף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל'".

הדבר מפליא ביותר הרמוז בתוה"ק והנראה לנגד עינינו בעליל, עד שניתן לומר בהשאלה: "היינו כחולמים". אותם אנשים שהיו רחוקים מכל שמץ של יהדות, תורה ומוסר, לאחר תקופה קצרה ביותר, הם מקבלים צורה חדשה, אנשים בני עליה, פנים קדושות וטהורות, עד שאין להכירם כלל וכלל.

באותה פרשה נאמר: "אִם יִהְיֶה נִדְחָךְ בִּקְצֵה הַשָּׂמַיִם מִשֶּׁם יִקְבְּצֶךָ ה' אֱ-לֹהֶיךָ וּמִשֶּׁם יִקְחֶךָ" (ל, ד). וראיתי מן המפרשים ששאלו, הלוא היה צריך להיות כתוב 'אם יהיה נדחך בקצה הארץ', מה הפירוש 'בקצה השמים'? הלוא, השמים נמצאים למעלה, ואילו בני אדם נמצאים רק על פני הארץ. והיה מי שפירש, שהכוונה: "בקצה השמים" - 'בקצה הרוחניות'. הכוונה, הלוא ידוע שהמילה 'שמים' בבריאת העולם מייצגת את הרוחניות בעוד שהמילה הארץ מייצגת את הגשמיות. אם כן, מרמזת התורה, שגם אנשים שיהיו רחוקים, רחוקים מכל שמץ של רוחניות, גם אותם ירומם בורא עולם עד לרום המעלות. אצלנו, בישיבת "אשרי האיש", מגיעים בחורים שסיימו את שירותם הצבאי, את

זאת כתב רבי יעקב עמדין זצ"ל (תנח-תקלו 1698-1776), לפני כמאתיים ושמנים שנה, ומה נאמר אנו, כשמאז תקופתו ועד היום, עברו על ראשו גלים גבוהים בהרבה מאשר עד זמנו. רק במאה השנה האחרונות, עברנו שתי מלחמות עולם, שתי רודנויות הכריזו מלחמה עלינו, האחת - **האימפריה הקומוניסטית**, שרצה לכלות את הנפש ולהפוך אותנו לחלק מהעולם הכפרני. לאסוננו, אכן הצליחה להעביר על הדת מיליוני יהודים. מי בכוח הזרוע ומי בשקרי האידאולוגיה המרקסיסטית. והשניה - **המשטר הנאצי**, שהפך אותנו ל'תת-גזע' ורצה לבער את גופנו מן העולם, ולצערנו, הצליח במשימתו בחסלו שלוש מעמנו. אם כן, **הניסים שאנו מכירים גדולים לעין עורך מאשר הניסים שהוא הכיר**.

אבל, מאחר והקב"ה הבטיח לנו שהוא יהיה עמנו בגלויות השונות, הרי שאנו רואים את ידו הגדולה המגוננת עלינו בכל מקום שהוא.

התורה מרמזת: "שעתידין ישראל שיעשו תשובה באחרית הימים והם נגאלים!"

"כִּפְאֶשֶׁר דִּבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּנֶעֱשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל - מה דבר הקב"ה למשה? שאם יעשו תשובה במלכיות שיהיו שם הקב"ה מקבצם! שנאמר (דברים ל, א-ב, ה-ו): 'וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה וגו' בכל הגוים אשר הדיחך וגו' וְשָׁבַת עַד ה' אֱ-לֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל כָּכָל אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם אַתָּה וּבְנֵיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ: וְהִבִּיאתָ ה' אֱ-לֹהֶיךָ וגו' וּמַל ה' אֱ-לֹהֶיךָ אֶת לִבְבְּךָ וְאֶת לִבְבִּי זָרַעְךָ לֹאֲהַבָּה אֶת ה' אֱ-לֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וגו' כן עשו בני ישראל שיעשו תשובה באחרית הימים והם נגאלים שנאמר (ישעיה ל, טו): 'בְּשׁוּבָה נִנְחַת תִּנְשְׁעוּ'".

התורה ממשיכה ומרמזת, שסופם של ישראל לחזור בתשובה בכל מקום שיהיו בכל קצווי תבל, "בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיחְךָ וגו' וְשָׁבַת עַד ה' אֱ-לֹהֶיךָ". נבואה זו מתגשמת לעינינו באופן המוחשי ביותר. הלוא אין מקום על פני כדור הארץ, שאין שם יהודים, בכל עם ולשון הם פזורים. והנה, עדים אנחנו לתופעה של חזרה בתשובה, מהפכנית ביותר, שאיש לא חזה ולא צפה למן סאן-דיאגו בירת צ'ילה הנמצאת בקצה הדרומי של יבשת אמריקה ועד לנובוסירסק הנמצאת בצפון רוסיה. למן יפן במזרח ועד לסאן-פרנציסקו במערב. בכל מקום צצים מרכזים של תשובה, בתי כנסיות, מקוואות, תלמודי תורה, בתי ספר של בית-יעקב, מרכזי קניות של מזון כשר.

להוציא עלים, ענפים, פרחים ופירות. כך נפש הישראלי, כשמשקים אותה בתורה, היא מתחילה לפרוח עד לבלתי היכר.

גם "אִם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקֶצֶה הַשָּׂמָיִם", בימים אלה קבלתי מכתב, שהגיעני מאחת ממדינות אירופה. כבר המעטפה הכתה אותי בתדהמה, היא נשלחה **מאחד מבתי הסוהר הקשיים ביותר** שבאותה מדינה, מה לי ולקהל המאכלס מקום זה! אבל רבותי, אחי ורעי, השולח הינו, יהודי ישראלי, עצם מעצמנו ובשר מבשרנו, אדם אינטליגנטי – כך נראה לפי כתב היד – חסר רקע תורני מינימאלי, התדרדר עמוק מאוד, אל תוך עולם הפשע, אני משער כך, מפני ש- 15 שנות מאסר נותנים רק על עבירות חמורות. והנה, שם בעמק הבכא, התקיים בו הפסוק: "תֵּשֶׁב אֲנוֹשׁ עַד דָּפָא וְתֵאמָר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם" (תהלים צ, ג), ופירשו חז"ל: "עד דכא – עד דכדוכה של נפש" (קה"ר ז, טז), וכל זה כדי שישבו בתשובה – "נתאמר שובו בְנֵי אָדָם"! שם נזכר הוא שיש בורא לעולם, שבו הוא לעם הנבחר, שיש עליו להניח תפילין בראשו וציצית בבגדו, **שם הוא התעורר בעזרת דיסק של הרצאותי** שבס"ד הגיע לידיו, ועדיין אינני יודע כיצד ועל ידי מי.

את כתובתנו הוא מצא על גבי הדיסק, וכך שלח לי את אותו מכתב, שכל עין דומעת למקראו וכל לב שמח לעומק משמעותו, שהנה אף שם מתקיימת בנו ההבטחה האלוקית: גם "אִם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקֶצֶה הַשָּׂמָיִם מִשָּׁם יִקְבָּצְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחָךְ".

הרי שלא אבדה תקוותנו, לראות במהרה בימינו את אחינו 'האובדים', חוזרים בתשובה שלימה אל אבינו שבשמים!

סיכום: בפרשת שילוח הטמאים מן המחנה מרמזת התורה על שילוחם של ישראל – הגלייתם מארץ ישראל – באם יעברו על מצוות התורה. מרומזות ארבעת הגלויות: בבל, מדי, יון ואדום. גם צורת ההגליה ואופניה כלולה ברמזים. אבל, גם הגאולה מופיעה באותם רמזים. עם ישראל יחזור בתשובה באחרית הימים, בכל מקומות פזוריו. אבינו מלכנו הוא זה שיגאלנו והוא זה שיטהר את ישראל, כשם שהמקווה מטהר את הטמאים. לשמחתנו, חזון זה הולך ומתגשם לנגד עינינו. מכתב מישראל שחזר בתשובה בבית סוהר באירופה.

לימודיהם האקדמאיים, וחלקם אף טייל במרחבי תבל, לא להם, לא לאבותיהם ולא להוריהם, היה שמץ של זיקה לתורה ולמצוות. והנה, לאחר תקופה קצרה, הם כבר שקועים בלימוד התורה ובעמלה, יורדים בעומק סוגיות של גמרא, ראשונים ואחרונים, התורה חביבה עליהם כאילו למדו אותה מאז ומעולם. אף בימי החופש 'בין-הזמנים', מסרבים הם לצאת לנופש, ויושבים וחוזרים על לימודם אף בימי חול-המועד ישבו הם ושיננו את דפי התלמוד. והנה עתה, אותם אנשים שרק לפני שנה ראו פעם ראשונה את "התלמוד הבבלי" נבחנים בכתב על כל מסכת "גיטין", האם דבר זה ניתן להבין בשכל אנושי?! הלוא, רק טהרה אלוקית "**הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל**" יכולה לבצע באנשים מהפך כה גדול.

לנוכח עינינו מתבצעת "מטמורפוזה" – ביטוי מהעולם הזואולוגי, שייצור בעל צורה אחת הופך לייצור בעל צורה חדשה, שאין בה שמץ דמיון לקודמתה.

כשהיינו ילדים, גידלנו תולעי-משי למאכלן, קטפנו עלים ירוקים של עצי-תות, והנה, ביום מן הימים, התולעת החלה להוציא מפי חוץ של משי, ארגה לעצמה פקעת, נכנסה לתוכה וסגרה את הפקעת בצורה הרמטית. סבורים היינו, שהיא ודאי מתה בפנים, שהרי כבר ימים שאינה אוכלת או שותה. אבל, לפתע נבקע חור בפקעת המשי, ממנו הגיח 'פרפר' שכלל לא דמה לזחל שבנה את הפקעת ונכנס לתוכה. פרפר זה החל להטיל ביצים, שמהם בקעו הרבה, הרבה יצורים חדשים. תהליך זה מכונה בשפת המדע "מטמורפוזה".

כך גם ישראל, "בא לטהר מסייעין אותו" (ע"ז נה, א). מספיקה מחשבה אחת, מספיקה תפילה אחת אל בורא עולם: "אֲנִי ה', הוֹשִׁיעָה נָא" (תהלים קיח, כה), ומיד הקב"ה מטהר אותו והוא הופך לייצור אחר, וזאת מפני שבכל יהודי גם אם הוא 'בקצה השמים' עדיין נמצא בו 'הניצוץ היהודי', בבחינת: "אֲנִי יִשְׂרָאֵל וְלִבִּי עָר" (שיה"ש ה, ב). כבר אמרו חז"ל (שיה"ש"ר ה, ב): "שנקרא הקב"ה לבן של ישראל... דכתיב (תהלים עג, כו) 'צור לִבִּי וְחֻלְקִי אֶל־לֵהִים לְעוֹלָם'".

המים שהקב"ה מטביל בהם את ישראל, הינם 'מי-התורה', כמו שאמרו חז"ל: "אין מים אלא תורה" (ב"ק פב, א). וכשם, שכשמים זרע באדמה ומשקים אותו במים והוא מוציא שורשים, ולמרות ששנים רבות היה יבש ונראה כמת, הוא מתחיל

